

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES

UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS ĪPAŠO ZIŅOJUMU

Eiropas Revīzijas palātas Īpašais ziņojums
*“Komisijas novērtējums par valstu atveseļošanas
un noturības plāniem”*

Satura rādītājs

I KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS	3
a) Vispārīgs ievads.....	3
b) Komisijas nostāja par galvenajiem ERP apsvērumiem un ieteikumiem.....	4
c) Attiecīgie jaunākie notikumi un nākamie soļi	4
II. KOMISIJAS ATBILDES UZ REVĪZIJAS PALĀTAS GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM	4
1. Novērtēšanas process	4
2. Sešu pīlāru novērtējums un ieguldījums konkrētām valstīm adresēto ieteikumu izpildē.....	5
3. Novērtējums par principu “nenodarīt būtisku kaitējumu” (<i>DNSH</i>).....	6
4. Novērtējums par pasākumu ieguldījumu zaļajā un digitālajā pārveidē	7
5. ANP aplēsto izmaksu novērtējums	7
6. Izmaksu profili	7
7. Atskaites punktu un mērķrādītāju novērtējums	8
8. Uzraudzības un kontroles sistēmu novērtējums	9
III. KOMISIJAS ATBILDES UZ REVĪZIJAS PALĀTAS SECINĀJUMIEM UN IETEIKUMIEM	10
1. 1. ieteikums. Uzlabot novērtēšanas procedūras un dokumentāciju	10
2. 2. ieteikums. Veicināt dalībvalstu labas prakses apmaiņu.....	11
3. 3. ieteikums. Pārbaudīt, kā ar īstenotajiem pasākumiem tiek izpildīti konkrētām valstīm adresētie ieteikumi	11
4. 4. ieteikums. Uzlabot principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” īstenošanas pārredzamību un uzraudzību	12
5. 5. ieteikums. Nodrošināt, ka turpmāk darbības kārtībā un novērtējumos tiek sīkāk precizēti un pienācīgi noteikti atskaites punkti un mērķrādītāji	13
6. 6. ieteikums. Pārbaudīt atbilstību konkrētiem atskaites punktiem uzraudzības un kontroles jomā un mudināt izmantot Komisijas datizraces un riska novērtēšanas sistēmu.....	14

Šajā dokumentā ir sniegtas Eiropas Komisijas atbildes uz Eiropas Revīzijas palātas īpašā ziņojuma apsvērumiem saskaņā ar [Finanšu regulas](#) 259. pantu, un tās ir jāpublicē kopā ar īpašo ziņojumu.

I KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

a) Vispārīgs ievads

2020. gada janvārī Covid-19 pandēmija sasniedza Eiropu un drīz pēc tam izraisīja ne tikai krīzi veselības jomā, bet arī plaša mēroga sociālos un ekonomiskos satricinājumus. Drīz kļuva skaidrs, ka ar atsevišķu dalībvalstu rīcību nepietiks un tā radīs atšķirības un apdraudēs atsevišķu dalībvalstu un visas Savienības stabilitāti. Bija nepieciešama steidzama reakcija ES līmenī, lai mazinātu ietekmi uz iedzīvotājiem un uzņēmumiem, atbalstītu atveseļošanu no pandēmijas un veidotu noturību pret turpmākiem satricinājumiem. Eiropas Savienība ieviesa ārkārtēju instrumentu ārkārtas situācijai: Eiropas Savienības Atveseļošanas instruments *NextGenerationEU* ir paredzēts tam, lai finanšu tirgos ES vispārējam budžetam papildus piesaistītu 806,9 miljardus EUR. No šīs summas 83,6 miljardi EUR tiks ieguldīti sekojoši: *REACT-EU* [Atveseļošanas palīdzība kohēzijai un Eiropas teritorijām] (50,6 miljardi EUR), Taisnīgas pārkārtošanās fondā (10,9 miljardi EUR), kā arī lauku attīstībā, *InvestEU*, *Horizon Europe* un *RescEU*.

NextGenerationEU kodols ir *Atveseļošanas un noturības mehānisms* (ANM), no kā dalībvalstīm dotācijās un aizdevumos tiks piešķirts līdz pat 723,8 miljardiem EUR. ANM regula stājās spēkā 2021. gada februārī. Vien nepilnus 18 mēnešus vēlāk dalībvalstīm ir izmaksāti vairāk nekā 100 miljardi EUR, lai atbalstītu atveseļošanu, cīnītos pret pandēmijas sekām un atbalstītu iedzīvotājus un uzņēmumus visā ES. Vēl vairāk, ANM ir nodrošinājis stabilizējošu efektu un parādījis Eiropas projekta un kopējās Eiropas rīcības nozīmi. ANM ir visu laiku lielākā ES finansējuma programma un pirmā šāda veida programma, kurā plašā mērogā tiek piemērota uz sniegumu balstīta finansējuma koncepcija: ANM nevis koncentrējas uz izdevumiem, bet ir pilnībā saistīts ar rezultātu sasniegšanu, atsaucoties uz atskaites punktiem un mērķrādītājiem. ANM ietvaros maksājumi tiks veikti, kad dalībvalstis sasniegs konkrētus progresā pasākumus, "atskaites punktus" (kvalitatīvi kritēriji) un "mērķrādītājus" (kvantitatīvi kritēriji). Tādējādi ANM ir jauna veida instruments, kas prasa jaunu darba kārtību, noteikumus, veidnes un procesus, ko Komisija izveidoja rekordīsā laikā.

ANM regula paredz, ka katra dalībvalsts izstrādā vienotu valsts atveseļošanas un noturības plānu (ANP), kurā izklāstītas reformas un ieguldījumi, ko dalībvalsts apņemas īstenot. Katru ANP Komisija novērtē divu mēnešu laikā, un, ja novērtējums ir pozitīvs, Komisija iesniedz priekšlikumu Padomes īstenošanas lēmumam, ko beigās pieņem Padome. Pirmie atveseļošanas un noturības plāni tika saņemti 2021. gada aprīlī, Komisija tos novērtēja 2021. gada jūnijā, un Padome pieņēma 2021. gada jūlijā.

Šajā periodā Komisija aktīvi sadarbojās ar visām pusēm un jo īpaši ar dalībvalstīm, lai nodrošinātu ātru un vērienīgu reformu un ieguldījumu programmu visā ES. Sadarbību ar dalībvalstīm Komisija sāka tūlīt pēc priekšlikuma publicēšanas par ANM regulu, lai izskaidrotu un apspriestu tiesību aktus, kā arī sniegtu dalībvalstīm norādījumus par ANP sagatavošanu. 2020. gada septembrī Komisija publicēja pirmos norādījumus dalībvalstīm, pamatojoties uz regulas projektu, kas palīdzēja dalībvalstīm sagatavot savus plānus. Atjaunināti norādījumi tika publicēti 2021. gada janvārī, pamatojoties uz galīgo ANM regulas tekstu, kas sniedza informāciju par galīgo ANP izstrādi. Komisija sniedza arī citus rakstiskus norādījumus, piem., pašnovērtējuma kontrolosarakstu par kontroles sistēmām, un simtiem rakstisku un vēl vairāk mutisku atbilžu uz dalībvalstu jautājumiem, kas uzdoti divpusēji vai Padomes formātos (jo īpaši saistībā ar šim nolūkam izveidoto ekspertu grupu), un organizēja saziņu, lai veicinātu sadarbību un kopīgus projektus.

Reizi divos mēnešos Komisija piedalījās arī atveseļošanas un noturības dialogos un biežāk organizēja darba grupu sanāksmes ar Eiropas Parlamentu, kā arī dažādas Padomes darba grupas.

Komisija regulāri izsmeļoši informēja gan likumdevējus, gan sabiedrību par norisēm saistībā ar ANM, izmantojot īpašu tīmekļa vietni, paziņojumus preseī par galvenajiem notikumiem, proaktīvu dažādu dokumentu publicēšanu, kuros izklāstīta ANM analīze, piemēram, detalizētu dienestu darba dokumentu, kas sniedz katra ANP novērtējumu, un publicēja visas Padomei vai Parlamentam sniegtās prezentācijas.

ANM aptver vairāku Komisijas ģenerāldirektorātu darbības jomas un apvieno visu dienestu politikas un prakses zināšanas.

b) Komisijas nostāja par galvenajiem ERP apsvērumiem un ieteikumiem

Komisija atzinīgi vērtē ERP pozitīvos konstatējumus par tās darbu saistībā ar novērtējumu.

Visā ziņojumā ERP konstatē, ka Komisija ir veikusi visaptverošu un rūpīgu darbu pie novērtējuma kritērijiem. Savos apsvērumos ERP izceļ elementus, kuros Komisija varētu uzlabot novērtējuma procesa dokumentāciju, ko Komisija apņemas pēc iespējas īstenot.

Komisija arī atzīmē, ka daži no ERP norādītajiem riskiem un ierobežojumiem izriet no paša ANM uzbūves. Piemēram, ERP uzsver dažas neskaidrības attiecībā uz ANM pasākumu faktisko īstenošanu, kas sagaidāmas, jo šī revīzija galvenokārt attiecas uz valstu ANP *ex ante* novērtējumu. Lai gan ERP uzskata, ka Komisijas novērtējums ir visaptverošs, ANP novērtējumi pēc to *ex ante* būtības ir balstīti uz informāciju, kas bija pieejama ANP iesniegšanas laikā.

Komisija pilnīgi vai daļēji piekrīt visiem ERP ieteikumiem.

c) Attiecīgie jaunākie notikumi un nākamie soļi

2022. gada maijā pēc Eiropadomes aicinājumiem rīkoties, lai samazinātu atkarību no Krievijas fosilās enerģijas pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā, Komisija publicēja *REPowerEU* plānu. *REPowerEU* ir vērienīgs mēģinājums samazināt Eiropas atkarību no Krievijas fosilā kurināmā un paātrināt enerģētikas pārkārtošanu. Tās īstenošanai Komisija ierosināja mērķtiecīgus grozījumus ANM regulā, tostarp katram ANP pievienot nodaļu "*REPowerEU*". Priekšlikumā paredzēts arī papildu finansējums ANM tādu līdzekļu veidā, kas iegūti, izmantojot emisiju kvotu tirdzniecības sistēmas tirgus stabilitātes rezervi, un papildu pārskaitījumu iespējas no citām Savienības dalītās pārvaldības programmām. Priekšlikumu patlaban apspriež abi likumdevēji.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ REVĪZIJAS PALĀTAS GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Novērtēšanas process

Komisija atzinīgi vērtē pozitīvos konstatējumus par tās īstenoto ANP novērtējuma procesu, kas apliecina Komisijas darba intensitāti un rūpīgumu, Komisijas ekspertu iesaistīšanu un to, ka Komisijas novērtējums bija atbilstošs.

Attiecībā uz Komisijas veiktā ANP novērtējuma izsekojamību¹ Komisija uzsver apjomīgo un sarežģīto novērtēšanas procesu: katrs ANP novērtējums sākas ar diskusijām krietni pirms oficiālas ANP iesniegšanas, kam seko divu mēnešu formāls novērtēšanas periods, ko, ja nepieciešams, var pagarināt. Ieraksti par katru novērtēšanas procesa posmu tika saglabāti un kopīgi ar ERP. Katrs ANP novērtējums attiecas uz vidēji 90 atsevišķām reformām un ieguldījumiem, un katrā no tām var būt nepieciešama dažādu Komisijas ekspertu iesaistīšana. Novērtējumā, kā uzsver ERP, bija iesaistīta galvenā komanda, kas atbildīga par katru valsti, un tā katru dienu sazinājās ar dalībvalstu iestādēm un Komisijas ekspertiem.

ANP novērtējums galu galā ir balstīts uz tūkstošiem dokumentu un saziņu. Komisija nodrošina rūpīgu procesu un seko līdzi visiem attiecīgajiem ieguldījumiem. Novērtējumam ir dinamisks raksturs, jo visā novērtēšanas periodā Komisija pieprasa papildu informāciju un dalībvalsts vajadzības gadījumā var pārskatīt savu plānu.

Attiecībā uz norādījumiem un standartizētu procesu² Komisija izstrādāja visaptverošus norādījumus par ANP novērtēšanas procesu Tomēr Komisija uzskata, ka uz kontrolsarakstu balstīta pieeja nav iespējama, ņemot vērā novērtējuma kvalitatīvo raksturu un ANP un tajos ietverto pasākumu dažādību.

Attiecībā uz atbalstu dalībvalstīm³ Komisija ir pielikusi ievērojamas pūles, lai sniegtu agrīnus, skaidrus un visaptverošus norādījumus, kam pievienots individuāls padziļināts atbalsts katrai dalībvalstij. Konkrēti, Komisija publicēja divus detalizētus norādījumu dokumentus par ANP projektu izstrādi, no kuriem vienu publicēja 2020. gada septembrī, pamatojoties uz regulas projektu, bet otru — 2021. gada janvārī, pamatojoties uz galīgo juridisko tekstu. Pēc norādījumu dokumenta publicēšanas 2021. gada janvārī visām dalībvalstīm tika organizētas pilnas dienas apmācības. Regulārs divpusējs dialogs ar katru dalībvalsti notiek vismaz kopš 2020. gada rudens, un Komisija sniedza horizontālus norādījumus un atbildēja uz jautājumiem pa e-pastu, izmantojot īpašu jautājumu un atbilžu tīmekļa vietni un visos pieejamajos Padomes formātos. Komisija ir arī veicinājusi sinerģiju starp ANP, īstenojot "pamatprojektus" un mudinot dalībvalstis paredzēt kopīgus pasākumus, piemēram, ieguldījumus *svarīgos projektos visas Eiropas interesēs* (IPCEI), kas ir iekļauti vairākos plānos.

2. Sešu pīlāru novērtējums un ieguldījums konkrētām valstīm adresēto ieteikumu izpildē

ERP uzsver, ka Komisija rūpīgi izvērtēja katra ANP ieguldījumu ANM regulas sešos pīlāros un konkrētai valstij adresētajos ieteikumos. ERP arī apstiprina Komisijas novērtējumu attiecībā uz sešiem pīlāriem un konkrētai valstij adresētos ieteikumus sešām izlasē iekļautajām dalībvalstīm.

Attiecībā uz ANP ieguldījumu sešos pīlāros⁴ Komisija uzsver, ka aplēsto izmaksu ieguldījums pīlāros bija viens no apsvērumiem, bet ne vienīgais, novērtējot, vai ieguldījums sešos pīlāros ir līdzsvarots. ANM ir paredzēts tam, lai atbalstītu gan investīcijas, gan reformas, pie tam reformām bieži nav tiešo izmaksu. Ja Komisija būtu balstījusi bilances novērtējumu tikai uz aplēstajām izmaksām, tā šajā novērtējumā nebūtu ņēmusi vērā reformu ietekmi. Komisijas novērtējums pilnībā atbilst novērtējuma kritērijam, kas paredzēts ANM regulā, saskaņā ar kuru plānam ir jābūt visaptverošai

¹ Sk. ERP īpašā ziņojuma 33. punktu.

² Sk. ERP īpašā ziņojuma 31.–33. punktu.

³ Sk. ERP īpašā ziņojuma 34.–39. punktu.

⁴ Sk. ERP īpašā ziņojuma 44. punktu.

un atbilstoši līdzsvarotai atbildei uz dalībvalsts ekonomisko un sociālo situāciju, neatkarīgi no prognozētajām izmaksām (pretēji zaļo un digitālo mērķrādītāju kritērijiem). Komisija arī uzsver, ka saskaņā ar regulu tās ziņojumos par atveseļošanas un noturības rezultātu pārskatu ir sniegta katra pīlāra izdevumu daļas aplēse.

Attiecībā uz ANP ieguldījumu konkrētām valstīm adresēto ieteikumu (KVAI) izpildē⁵ ERP apstiprina Komisijas novērtējumu. Komisija uzsver, ka ANM regulā arī skaidri paredzēts, ka ir jārisina visi attiecīgie KVAI vai ievērojama to daļa, ņemot vērā arī finansiālo ieguldījumu un (attiecīgā gadījumā) pieprasīto aizdevumu. Attiecīgi dažas dalībvalstis, pilnībā saskaņā ar ANM regulu, izvēlējās ANP ietvaros izpildīt ievērojamu attiecīgo KVAI daļu. Komisija uzskata, ka savā novērtējumā to ir atspoguļojusi pārredzami.

3. Novērtējums par principu “nenodarīt būtisku kaitējumu” (DNSH)

ERP konstatēja, ka Komisija ir nodrošinājusi to, ka dalībvalstu kontrolsaraksti par principu “nenodarīt būtisku kaitējumu” (DNSH) atbilst vidiskajiem mērķiem, un Komisija vairumā gadījumu ir pieprasījusi papildu informāciju, vajadzības gadījumā — pieprasījusi veikt ietekmes mazināšanas pasākumus un izslēgt no ANP pasākumus, kas neatbilst DNSH principam. ERP konstatējumi liecina, ka Komisija ir nodrošinājusi rūpīgu un efektīvu novērtējumu par DNSH principu, kā rezultātā pasākumi tika attiecīgi izslēgti vai mainīti.

Attiecībā uz dalībvalstu izvēli īstenot pasākumus, kas izslēgti no ANP, izmantojot valsts līdzekļus⁶, Komisija uzsver, ka tās novērtējums attiecas tikai uz ANP iekļautajiem pasākumiem. ANM regula neparedz Komisijai tiesības vai iespēju uzlikt dalībvalstīm pienākumu ievērot DNSH pasākumus, kas nav saistīti ar ANP.

Komisija uzsver, ka iespējamās ietekmes kvantitatīvs novērtējums DNSH kontrolsarakstos⁷ dalībvalstīm nav nedz nepieciešams, nedz arī vienmēr būtu lietderīgs vai pat iespējams. Komisija neuzskata, ka kvantitatīvā novērtējuma trūkums būtu apgrūtinājis novērtēšanu par atbilstību DNSH principam, un neredz pamatojumu vai pierādījumus tam, ka šāds kvantitatīvs novērtējums sniegtu būtisku pievienoto vērtību salīdzinājumā ar pašreizējiem, lielākoties kvalitatīvajiem aprakstiem un skaidrojumiem.

Attiecībā uz ietekmes mazināšanas pasākumiem⁸ Komisija norāda, ka vajadzības gadījumā tā ir ierosinājusi tos iekļaut Padomes īstenošanas lēmumā, tādējādi paredzot juridisku pienākumu, kas dalībvalstīm jāpilda un ko Komisija izvērtēs brīdī, kad tiks iesniegts maksājuma pieprasījums par attiecīgo atskaites punktu vai mērķrādītāju. Tomēr tas, ka katrs ietekmes mazināšanas pasākums būtu iekļauts kā obligāta prasība, kas jāizpilda, arī ja par tā īstenošanu būtu pilnīga pārlicība, būtu radījis nevajadzīgu un pārmērīgu administratīvo slogu.

⁵ Sk. ERP īpašā ziņojuma 48.–53. punktu.

⁶ Sk. ERP īpašā ziņojuma 58. punktu.

⁷ Sk. ERP īpašā ziņojuma 60. punktu.

⁸ Sk. ERP īpašā ziņojuma 61. punktu.

4. Novērtējums par pasākumu ieguldījumu zaļajā un digitālajā pārveidē

Komisija atzinīgi vērtē ERP konstatējumus, kas apstiprina, ka Komisija ir nodrošinājusi visaptverošu ANP ieguldījumu zaļajā un digitālajā pārveidē. Katram attiecīgajam pasākumam dalībvalsts piešķir klimata un digitālo marķējumu, ko pārbaudīja Komisija. Vajadzības gadījumā Komisija ierosināja labojumus vai pieprasīja precīzāku klimata un digitālo marķējumu piemērošanu, proti, tikai attiecīgajiem “apakšpasākumiem”.

5. ANP aplēsto izmaksu novērtējums

ANM kontekstā pasākuma paredzamo izmaksu novērtējums tiek veikts *ex ante*, lai noteiktu ANP kopējās izmaksas. Tās savukārt ir pamats kopējā (vai mazāk par kopējo) maksimālā finanšu piešķiruma iedalīšanai dalībvalsts ANP. Saskaņā ar instrumenta uz sniegumu balstīto loģiku izmaksu aplēses tieši neietekmē vēlākos maksājumus. Tomēr Komisija apliecināja, ka izmaksu aplēšanai sniegtā informācija ir saskaņota ar mērķu vērienīgumu, kas paredzēts attiecībā uz saistītajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem, piem., ja izmaksu novērtējumā norādīts paredzamais (piem., saules paneļu) vienību skaits, kas jāsasniedz, tas liecina par šim pasākumam noteiktajiem mērķrādītājiem (piem., nodrošināmā saules enerģijas jauda).

Attiecībā uz procedūrām⁹ Komisija atzinīgi vērtē ERP konstatējumus par to, ka Komisija ir stingri piemērojusi regulas kritērijus un savus iekšējos norādījumus par pasākumu izmaksu novērtēšanu. Komisija ir nodrošinājusi kritēriju konsekventu piemērošanu un, lai nodrošinātu taisnīgu attieksmi, noteikusi skaidru metodiku katra ANP izmaksu aprēķināšanas kritērija vispārējā reitinga noteikšanai. Komisija norāda uz ERP konstatējumu, ka prasības “A” reitinga (augsta izmaksu aplēses pamatotība un ticamība) sasniegšanai varētu būt bijušas samērā ambiciozas un attiecīgi šāds reitings nav piešķirts nevienam no līdz šim novērtētajiem ANP. Tādējādi visiem ANP ir piešķirts “B” reitings, ko ERP atzīst par atbilstošu.

Tomēr Komisija neuzskata, ka tās kritēriji “C” reitinga piešķiršanai (zema izmaksu aplēses pamatotība un ticamība) bija “zemi”. ANP ar “C” reitingu saņem negatīvu novērtējumu, un to nevar iesniegt Padomei, lai tā to pieņemtu. ANM regula nosaka, ka Komisija, veicot savu novērtējumu, “rīkojas ciešā sadarbībā ar attiecīgo dalībvalsti”. Attiecīgi Komisija prasīja katrai dalībvalstij uzlabot savas izmaksu aplēses un iesniegt papildu pierādījumus un pamatojumu, līdz izmaksu tāmes ticamība un pamatotība sasniedz vismaz “B” reitingu (vidēja izmaksu aplēses pamatotība un ticamība). ERP patiešām apstiprina, ka Komisija ir “vajadzības gadījumā pieprasījusi papildu informāciju” un “ieguvusi informāciju, lai pārbaudītu aplēstās izmaksas”, un, ja tā šādu informāciju nav saņēmusi, tas ir pārredzami fiksēts tās novērtējumā un reitingos.

6. Izmaksu profili

Attiecībā uz to, kā tika noteikti izmaksu profili, t.i., katram atskaites punktu un mērķrādītāju kopumam piešķirtā summa¹⁰ saskaņā ar ANM uz sniegumu balstīto raksturu, izmaksu summu nevar saistīt ar faktiskajām izmaksām. ANM regulā ir skaidri noteikta metodika, saskaņā ar kuru nosaka kopējo piešķirumu katrai dalībvalstij, ko Komisija ir veikusi pārredzamā un taisnīgā veidā. Tomēr ANM regulā nav paredzēta metodika konkrētu izmaksu profilu noteikšanai, kas saista konkrētu izmaksu summu ar konkrētu atskaites punktu un sasniedzamo mērķrādītāju kopumu.

⁹ Sk. ERP īpašā ziņojuma 69. punktu.

¹⁰ Sk. ERP īpašā ziņojuma 73.–76. punktu.

Saskaņā ar prasību rīkoties “ciešā sadarbībā ar attiecīgo dalībvalsti”, Komisija apsprieda izmaksu profilu ar katru dalībvalsti, pamatojoties uz šīs dalībvalsts priekšlikumu. Tādējādi izmaksu profils, ko Komisija ierosina Padomei un ko Padome galu galā nosaka, atspoguļo vairākus faktoros, tostarp valsts finansējuma vajadzības un budžeta plānošanu, kā arī atskaites punktu un mērķrādītāju īpatsvaru katrā maksājumā un to relatīvo nozīmi.

Komisija uzsver, ka izmaksu profils neierobežo to, kā tiek noteiktas iespējamās daļējās maksājumu summas vēlākā posmā, kurām jābūt samērīgām ar dalībvalsts sniegumu. Tāpēc Komisija neuzskata, ka iepriekš aprakstītā pieeja apgrūtinātu proporcionāla samazinājuma noteikšanu vajadzības gadījumā.

7. Atskaites punktu un mērķrādītāju novērtējums

ERP konstatē, ka Komisijas novērtējums par atskaites punktiem un mērķrādītājiem bija visaptverošs. ERP norāda, ka šī procesa rezultātā atskaites punktu un mērķrādītāju apraksti kļuva skaidrāki salīdzinājumā ar tiem, ko sākotnēji ierosināja dalībvalstis, un formulējumi — precīzāki. Attiecīgā gadījumā atskaites punkti un mērķrādītāji tika konsolidēti vai izstrādāti detalizētāk, salīdzinot ar dalībvalstu sākotnējo priekšlikumu, un tas nodrošina dažādu īstenošanas posmu aptveri un pārvaldāmu kopējo skaitu.

Attiecībā uz dokumentācijas liecībām par atskaites punktu un mērķrādītāju novērtējumu¹¹ Komisija varēja demonstrēt piemērotas un plašas sava novērtējuma dokumentācijas liecības. Vidēji katrā galīgajā ANP ir vairāk nekā 200 atskaites punktu un mērķrādītāju, un vidēji 325 galīgie atskaites punkti un mērķrādītāji sešām ERP izlasē iekļautajām dalībvalstīm (ko atlasīja, pamatojoties uz ANP lielumu). Dažos gadījumos dalībvalstu sākotnējie priekšlikumi ietvēra vairākus tūkstošus iespējamo atskaites punktu un mērķrādītāju.

Attiecībā uz novērtējuma būtību¹² Komisija atzīmē, ka tā piemēroja kvalitatīvu novērtējumu, salīdzinot ar ANM regulas standartiem, nevis salīdzinošu novērtējumu. Komisija nodrošināja konsekventu atskaites punktu un mērķrādītāju izstrādi visā CID, izmantojot iekšējos norādījumus un pārbaudes, ko veica divas horizontālās struktūrvienības, taču norāda, ka salīdzinošs novērtējums nav paredzēts ANM regulā. Valsts ANP, kā paredzēts ANM regulā, būtu jāvērtē saskaņā ar regulā noteiktajiem standartiem, nevis salīdzinājumā ar citu ANP, kas atspoguļo atšķirīgu finanšu piešķirumu un atšķirīgas problēmas un prioritātes.

Attiecībā uz to, cik lielā mērā atskaites punkti vai mērķrādītāji aptver katras reformas un ieguldījumu galvenos īstenošanas posmus¹³, Komisija norāda, ka ANM regulā šādas prasības nav paredzētas. Lai gan Komisija, izmantojot savus iekšējos standartus, centās nodrošināt pienācīgu posmu aptveršanu, prasība nodrošināt katra pasākuma katra galvenā posma pilnīgu aptveršanu būtu novedusi pie pārāk liela atskaites punktu un mērķrādītāju skaita. Turklāt neliela ieguldījuma vai mazāk nozīmīgas reformas īstenošanas galvenajam posmam var nebūt tāda pati nozīme kā liela ieguldījuma vai nozīmīgākas reformas galvenajam posmam. Tāpēc Komisija uzskata, ka galīgais aptvērums ir labi pamatots un nodrošina līdzsvaru starp nozīmīga progresa mērīšanu un pārvaldāmu kopējo ziņošanas slogu. Komisija piemēroja arī vispārīgus standartus, piemēram, ka parasti katrai likumdošanas reformai ir atskaites punkts, kas saistīts ar attiecīgo tiesību aktu stāšanos spēkā, un ka parasti ieguldījumus aptver galīgais izlaidis mērķrādītājs.

¹¹ Sk. ERP ģipāšā ziņojuma 81. punktu.

¹² Sk. ERP ģipāšā ziņojuma 81. punktu.

¹³ Sk. ERP ģipāšā ziņojuma 83.–84. punktu.

Attiecībā uz beigu datumu 2026. gada augustā¹⁴ Komisija norāda, ka reformām un ieguldījumiem dažos gadījumos nepieciešams ilgs sagatavošanas darbs un to īstenošana prasa laiku, un ne visos gadījumos dalībvalstis varēja apņemties pabeigt īstenošanu līdz 2026. gada augustam. Piemēram, lieliem pasākumiem, kuriem nepieciešama apspriešanās ar ieinteresētajām personām vai ietekmes uz vidi novērtējumi, var būt nepieciešami vairāki gadi. Ja Komisija būtu izslēgusi visus ieguldījumus un reformas ar īstenošanas termiņu garāku par 2026. gada augustu, daudzi liela mēroga ieguldījumi būtu izslēgti no ANP.

Attiecībā uz katra ANP konkrētajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem¹⁵ Komisija atzīmē, ka galu galā atskaites punktus un mērķrādītājus ierosina dalībvalstis, un tāpēc tie atspoguļo valstu administratīvo praksi. Komisija nodrošināja vienotu pieeju prasībām, kas dalībvalstīm jāizpilda, un turpinās nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi maksājumu pieprasījumu izvērtēšanā. Jo īpaši, ja kvantitatīvais elements ir iekļauts kā daļa no atskaites punkta, šāda prasība tiks novērtēta maksājuma pieprasījuma apstrādes laikā.

8. Uzraudzības un kontroles sistēmu novērtējums

Komisija atzinīgi vērtē ERP pozitīvos konstatējumus, kuros uzsvērts visaptverošs un rūpīgs dalībvalstu ieviesto kontroles sistēmu novērtējums. Komisija pieprasīja papildu informāciju pēc vajadzības un, ja nepieciešams, uzstāja uz papildu reformām un atbilstošiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem, lai nodrošinātu, ka ir pilnībā ieviestas atbilstošas kontroles sistēmas.

Attiecībā uz uzraudzības kontroles sistēmu novērtējuma *ex ante* raksturu¹⁶ ANM regulā ir skaidri paredzēts *ex ante* novērtējums. Tāpat kā visas pārējās ANP novērtējuma daļas, kontroles kritērijs tiek novērtēts, pamatojoties uz sistēmām, kas aprakstītas ANP. Komisija tomēr nodrošināja rūpīgu dalībvalstu aprakstīto sistēmu novērtējumu, kuru daļas bieži jau bija ieviestas. Kontroles sistēmu katrā gadījumā padziļināti apsprieda ar dalībvalsti, un Komisija pieprasīja papildu informāciju un rakstiskas saistības par katras dalībvalsts konkrētajām svarīgajām kontroles sistēmu iezīmēm, nodrošinot rūpīgu un pamatotu novērtējumu.

Komisija neuzskata¹⁷, ka kontroles sistēmu novērtējums *pirms* to ieviešanas (kas, kā minēts iepriekš, ir skaidri paredzēts ANM regulā), varētu apdraudēt Savienības finanšu intereses. Pirmkārt, Komisija norāda, ka ANM līdzekļi jebkurā gadījumā ir jāīsteno saskaņā ar ES un valstu tiesību aktiem un ka dalībvalstis ir atbildīgas par Savienības finanšu interešu aizsardzību. Ja dalībvalsts nepilda savus pienākumus, Komisija var samazināt finansiālo atbalstu un vajadzības gadījumā apturēt līdzekļu piešķiršanu vai atgūt līdzekļus līdz 100 % apmērā no finanšu piešķiruma vai aizdevuma atbalsta. Tāpēc Komisija jebkurā gadījumā var rīkoties, ja dalībvalsts neievieš atbilstošas kontroles sistēmas. Otrkārt, kontroles sistēmas novērtējuma *ex ante* raksturs, kā paredzēts ANM regulā, līdzīgi tiek īstenots arī citās ES programmās, kurās sistēmas tiek novērtētas *pirms* to (pilnīgas) ieviešanas.

Attiecībā uz kontroles sistēmu papildu atskaites punktiem, par kuriem panākta vienošanās¹⁸, Komisija uzsver, ka šādi papildu atskaites punkti attiecas uz kontroles sistēmas elementiem, kurus var stiprināt, taču tie nerada šaubas par plānos noteikto kontroles sistēmu atbilstību. ANM regulā ir

¹⁴ Sk. ERP īpašā ziņojuma 85.–86. punktu.

¹⁵ Sk. ERP īpašā ziņojuma 90.–93. punktu.

¹⁶ Sk. ERP īpašā ziņojuma 103.–104. un 106.–111. punktu.

¹⁷ Sk. ERP īpašā ziņojuma 111. punktu.

¹⁸ Sk. ERP īpašā ziņojuma 111. punktu.

skaidri norādīta iespēja Komisijai ierosināt šādus papildu pasākumus. Tie ir jāizpilda pirms pirmā maksājuma un tāpēc nepavisam nerada risku, bet drīzāk ir papildu garantija pareizai kontroles sistēmu ieviešanai.

Komisija uzsver, ka tā ir apņēmusies īstenot un ir uzsākusi sistēmu revīzijas, lai nodrošinātu, ka valsts kontroles sistēmas atbilst ANM regulas prasībām un galvenajām prasībām, kas noteiktas finansēšanas nolīgumā, kas parakstīts ar katru dalībvalsti. Tāpēc, lai gan ANP novērtējums noteikti ir *ex ante*, Komisija nodrošina, ka katrai dalībvalstij īstenošanas laikā ir ieviestas kontroles sistēmas.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ REVĪZIJAS PALĀTAS SECINĀJUMIEM UN IETEIKUMIEM

1. 1. ieteikums. Uzlabot novērtēšanas procedūras un dokumentāciju

Komisijai būtu:

- (a) *jāturpina uzlabot procedūru turpmākajos novērtējumos, lai nodrošinātu, ka tiek ievēroti visi procesa posmi un pilnībā ņemtas vērā novērtējuma kvalitatīvās daļas;*

ERP izpildes mērķtermiņš: visos nākamajos novērtējumos.

Komisija **piekrīt** šim apakšieteikumam.

Komisija jau ir ieviesusi detalizētus iekšējos norādījumus, veidnes un procedūras. Komisija piekrīt turpināt pielāgot savus norādījumus un procedūras.

Komisija uzsver un atzinīgi vērtē ERP secinājumu¹⁹, “ka Komisijas veiktais atvēršanas un noturības plānu novērtējums kopumā bija atbilstošs, ņemot vērā procesa sarežģītību un laika ierobežojumus” un “ka Komisija novērtējuma procesu pārvaldīja efektīvi”. Komisija ir pielikusi ievērojamas pūles, lai nodrošinātu visaptverošu, taisnīgu, pārredzamu un konsekventu novērtēšanas procesu, kas ievērojami pārsniedz ANM regulas prasības. Tāpēc Komisija turpinās nodrošināt standartizētu un vienlīdzīgu procesu, taču uzskata, ka iespējas *turpināt* standartizēt esošo procesu ir ierobežotas.

- (b) *jānodrošina, ka galīgā novērtējuma dokumentācija un tās pamatojums ir labi dokumentēti un ka galvenie dokumenti ir viegli izsekojami, lai palielinātu procesa pārredzamību un efektivitāti.*

ERP izpildes mērķtermiņš: visos nākamajos novērtējumos.

Komisija **piekrīt** šim apakšieteikumam.

¹⁹ Sk. ERP ģipašā ziņojuma 112. punktu.

2. 2. ieteikums. Veicināt dalībvalstu labas prakses apmaiņu

Lai atveseļošanas un noturības plānu īstenošanas laikā veicinātu labas prakses apmaiņu starp dalībvalstīm, Komisijai būtu proaktīvi jāveicina viedokļu apmaiņa starp dalībvalstu iestādēm par jautājumiem, kas skar kopīgas intereses.

ERP izpildes mērķtermiņš: ANP īstenošanas laikā.

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam, norādot, ka šāda apmaiņa jau tiek īstenota, organizējot regulāras neformālas ekspertu darba grupas sanāksmes. Konkrētai tematiskai apmaiņai jau ir pieejami tādi instrumenti kā Tehniskā atbalsta instruments un tematiskās vai nozaru darba grupas, kas regulāri tiekas, apspriežot arī ANP pasākumus. Šāda labas prakses apmaiņa jau ir sākusies un tiks turpināta.

3. 3. Ieteikums. Pārbaudīt, kā ar īstenotajiem pasākumiem tiek izpildīti konkrētām valstīm adresētie ieteikumi

Īstenojot atveseļošanas un noturības plānus, Komisijai būtu:

- (a) *progresu ziņojumi par atveseļošanas un noturības mehānismu jāsaskaņo ar Eiropas pusgada ziņojumiem, lai nodrošinātu, ka tiek pienācīgi ņemti vērā visi konkrētām valstīm adresētie ieteikumi, tostarp tie, kas nav tieši iekļauti atveseļošanas un noturības plānos;*

ERP izpildes mērķtermiņš: no 2022. gada.

Komisija **piekrīt** šim apakšieteikumam.

Saistībā ar Eiropas pusgada tiek pienācīgi ņemti vērā konkrētām valstīm adresētie ieteikumi un saskaņoti ar Eiropas pusgada ziņojumiem un ANM.

- (b) *pašreizējā Eiropas pusgada ziņošanas sistēmā jāsniedz informācija par to, kādā ziņā atveseļošanas un noturības mehānisms palīdz īstenot konkrētām valstīm adresētus ieteikumus.*

ERP izpildes mērķtermiņš: no 2022. gada.

Komisija **piekrīt** šim apakšieteikumam un ir sākusi to īstenot.

Regulāro Eiropas pusgada ziņojumu ietvaros dalībvalstis ziņo arī par attiecīgo ANP pasākumu īstenošanu, un Komisija savos pusgada dokumentos ņem vērā attiecīgo ANP pasākumu progresu. Ir izveidota saikne starp IT sistēmu, ko dalībvalstis izmanto, lai ziņotu par KVAI, un IT sistēmu, ko dalībvalstis izmanto, lai ziņotu par ANP, tādējādi nodrošinot atbilstošu ziņošanu un izvairoties no divkārša darba dalībvalstīm. Katrs ANP pasākums ir marķēts ar vienu vai vairākiem attiecīgajiem dalībvalstij adresētajiem KVAI.

Attiecībā uz ERP secinājumu, ka “daži svarīgi konkrētām valstīm adresēto ieteikumu aspekti joprojām nav ņemti vērā, jo īpaši attiecībā uz 2019. gada konkrētām valstīm adresēto ieteikumu aptvērumu”²⁰, Komisija atsaucas uz iepriekš minētajiem apsvērumiem un uzsver, ka katrā ANP ir jārisina vai nu visi, vai ievērojama attiecīgo KVAI daļa, kas rūpīgi jāapsver, jo īpaši ņemot vērā finanšu piešķirumu un (attiecīgā gadījumā) pieprasīto aizdevumu, citus pasākumus, ko plānots īstenot ārpus ANM, kā arī sniegtos ieteikumus.

4. 4. ieteikums. Uzlabot principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” īstenošanas pārredzamību un uzraudzību

Komisijai būtu:

- (a) vajadzības gadījumā jāaicina dalībvalstis sniegt pasākumu vidiskās ietekmes kvantitatīvu novērtējumu, lai turpmāk veiktu pašnovērtējumu par principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” piemērošanu, un, ja tāds ir sagatavots, tas jāņem vērā, novērtējot, vai ietekmi mazinošie pasākumi ir samērīgi ar paredzēto vidisko ietekmi;

ERP izpildes mērķtermiņš: visos nākamajos novērtējumos.

Komisija **piekrīt** šim apakšieteikumam.

Saistībā ar secinājumu²¹ un ieteikumu Komisija norāda, ka regulā šāds kvantitatīvs vidiskās ietekmes novērtējums nav prasīts. Tomēr Komisija piekrīt lūgt dalībvalstīm vajadzības gadījumā sniegt kvantitatīvu novērtējumu. Kad šāds kvantitatīvs novērtējums tiks iesniegts, Komisija ņems vērā šo informāciju, novērtējot atbilstību *DNSH* principam. Komisijas norāda, ka to var piemērot tikai nākamajiem iesniegtajiem ANP.

- b) atskaites punktos un mērķrādītājos jāiekļauj ietekmes mazināšanas pasākumi, ja tos uzskata par būtiskiem, lai pozitīvi novērtētu pasākumu attiecībā uz principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” piemērošanu, un īstenošanas laikā jāpārbauda šajos atskaites punktos un mērķrādītājos iekļauto nosacījumu izpilde.

ERP izpildes mērķtermiņš: visos nākamajos novērtējumos un no 2022. gada.

Komisija **daļēji piekrīt** šim apakšieteikumam

Gan attiecībā uz secinājumu, gan ieteikumu Komisija uzsver, ka šādas prasības jau tika iekļautas kā daļa no atskaites punkta vai mērķrādītāja ikreiz, kad šīs prasības tika uzskatītas par nepieciešamām, lai nodrošinātu pasākuma atbilstību *DNSH* principam. Vispārēja pieeja, iekļaujot katru ietekmes mazināšanas pasākumu kā daļu no atskaites punkta vai mērķrādītāja (vai kā atsevišķu atskaites punktu vai mērķrādītāju) (pat ja nav sagaidāms, ka plāna pasākuma īstenošana radīs būtisku kaitējumu), radītu ievērojamu administratīvo slogu attiecībā uz pasākumiem, kas ir

²⁰ Sk. ERP ģipāšā ziņojuma 116. punktu.

²¹ Sk. ERP ģipāšā ziņojuma 117. punktu.

jau novērtēti kā paredzēts, lai nodrošinātu, ka tie nenodara būtisku kaitējumu vidiskajiem mērķiem saskaņā ar attiecīgo ANM regulas novērtējuma kritēriju.

Tāpēc Komisija piekrīt arī turpmāk iekļaut ietekmes mazināšanas pasākumus kā daļu no atskaites punktiem un mērķrādītājiem tajos gadījumos, kad *ex ante* DNSH analīze nesniedz pietiekamu pārliecību par DNSH principa ievērošanu, un, lai to nodrošinātu, daži aspekti ieviešanas posmā ir jāpārbauda. Tomēr Komisija uzskata, ka nav iespējams sistemātiski iekļaut *visus* ietekmes mazināšanas pasākumus, kas bija iekļauti dalībvalsts pašnovērtējumā vai ņemti vērā novērtējumā. Komisija arī piekrīt izvērtēt, vai dalībvalsts ir izpildījusi šos atskaites punktus un mērķrādītājos ietvertos nosacījumus, kad tiek iesniegts maksājuma pieprasījums, kurā ietverts šis konkrēts atskaites punkts vai mērķrādītājs.

5. 5. ieteikums. Nodrošināt, ka turpmāk darbības kārtībā un novērtējumos tiek sīkāk precizēti un pienācīgi noteikti atskaites punkti un mērķrādītāji

Komisijai būtu:

a) darbības kārtībā vai jebkādā citā veidā sīkāk jāprecizē atskaites punkti un mērķrādītāji, kas nav pietiekami skaidri, lai to izpildi varētu novērtēt nepārprotami;

ERP izpildes mērķtermiņš: 2023. gada vidus.

Komisija **piekrīt** šim apakšieteikumam.

b) jānodrošina, ka atskaites punkti un mērķrādītāji ir pienācīgi noteikti, jo īpaši, ka tie ir pietiekami skaidri, atspoguļo galvenos īstenošanas posmus un ir konsekventi noteikti visās dalībvalstīs, vienlaikus ievērojot katra atvēršanas un noturības plāna īpatnības.

ERP izpildes mērķtermiņš: visos nākamajos novērtējumos.

Komisija **piekrīt** šim apakšieteikumam.

Tomēr attiecībā uz apakšieteikumu un secinājumu Komisija norāda²², ka atskaites punkti un mērķrādītāji nav izstrādāti tā, lai tie būtu salīdzināmi, bet gan lai mērītu progresu konkrētas reformas vai ieguldījumu īstenošanā konkrētā dalībvalstī. Tāpēc dažādās dalībvalstīs tie var atšķirties.

²² Sk. ERP īpašā ziņojuma 119. punktu.

6. 6. ieteikums. Pārbaudīt atbilstību konkrētiem atskaites punktiem uzraudzības un kontroles jomā un mudināt izmantot Komisijas datizraces un riska novērtēšanas sistēmu

Komisijai būtu:

a) rūpīgi jāpārbauda, vai ir apmierinoši izpildīti un savlaicīgi sasniegti atskaites punkti, kas saistīti ar uzraudzības un kontroles sistēmām, kā arī jāpārbauda to efektivitāte;

b) stingri jāmudina visas dalībvalstis izmantot Komisijas datizraces un riska novērtēšanas sistēmu.

ERP izpildes mērķtermiņš: 2023. gada beigās.

Komisija **piekrīt** abiem šiem apakšieteikumiem.